

Список використаних джерел

1. Макаров В. Г. СМЕРШ. Гвардия Сталина / Владимир Макаров, Андрей Тюрин. — М.: Яуза : Эксмо, 2009. — 288 с.
2. Чайковский А. С. НКВД и СМЕРШ против Абвера и РСХА / Анатолий Чайковский. — М. : Алгоритм, 2016. — 592 с.
3. З історії розвідувального й контррозвідувального забезпечення визволення України (1943–1944 рр.): [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua:8080/ua/publication/content/1667.htm>
4. ЛУБЯНКА Органы ВЧК – ОГПУ – НКВД – НКГБ – МГБ – МВД – КГБ. 1917 – 1991. Справочник. Под. ред. Акад. А. Н. Яковлева; авторы-сост.: А. И. Кокурин, Н. В. Петров. – М.: МФД, 2003. – 768 с. – (Россия. XX век. Документы).
5. Колпакиди А. И. Разведка Судоплатова. Зафронтовая диверсионная работа НКВД – НКГБ в 1941 – 1945 годах / Д. Веденеев, А. Колпакиди, С. Чертопруд. – М.: Алгоритм, 2015. – 576 с.

УДК 342.7(043.2)

Рагуліна Ю.М.

*студентка навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
м. Суми, Україна.*

Науковий керівник: Семенов В.М., к.держ.упр., доцент

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ З УРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Соціальна політика – це діяльність держави щодо створення та регулювання соціально-економічних умов життя суспільства з метою підвищення добробуту громадян, усунення негативних наслідків ринкових процесів, забезпечення соціальної справедливості та соціально-політичної стабільності.

Суттєвих результатів у створенні «країни добробуту» досягли держави Західної Європи. Їхньою метою було підвищення рівня життя

населення та зменшення негативних впливів ринкового середовища. В цілому у країнах-членах Європейського союзу домінують чотири моделі соціального захисту: континентальна (модель Бісмарка); англосаксонська (модель Беверіджа); скандинавська; південно-європейська.

Континентальна модель (модель Бісмарка) встановлює жорсткий зв'язок між рівнем соціального захисту та тривалістю професійної діяльності, внаслідок чого центральне місце займає соціальне страхування. Характерна для Австрії, Бельгії, Франції, Люксембурга. В основі моделі лежить механізм соціального страхування, отже соціальні видатки фінансуються, переважно, за рахунок страхових внесків роботодавців і застрахованих працівників.

Англосаксонська модель представлена в Європі Великобританією та Ірландією. Відповідно до неї кожному гарантується мінімальний дохід, що забезпечує задоволення базових потреб. Фінансування даної системи здійснюється як за рахунок страхових внесків, так і за рахунок податків. В цілому англосаксонська модель заснована на максимальному рівні самофінансування юридичних осіб і самозабезпеченні фізичних осіб та характеризується незначним рівнем бюджетної централізації [1, с. 2].

Скандинавська модель соціального захисту характерна для Данії, Швеції, Фінляндії. Соціальний захист розуміється як законне право громадянина. Отримання соціальних послуг і виплат гарантується всім жителям країни та не залежить від зайнятості й виплати страхових внесків. Фінансування систем соціального захисту в цій моделі здійснюється, переважно, за рахунок оподаткування, хоча певну роль відіграють страхові внески підприємців і найманих робітників.

Південноєвропейська (перехідна) модель представлена в Італії, Іспанії, Греції, Португалії. В цих країнах системи соціального захисту були створені або вдосконалені лише протягом останніх десятиліть. В цілому, рівень соціального забезпечення є низьким, а соціальний захист перебуває у сфері турботи родичів, сім'ї та церкви при обмеженій участі держави. Соціальна політика носить переважно пасивний характер і орієнтована на компенсацію втрат у прибутках окремих категорій громадян [2, с. 78].

Південно-європейська модель соціального захисту не має чіткої організації та знаходиться у стані розвитку, внаслідок чого дослідники називають її «рудиментарною». Протягом останнього десятиліття ХХ століття проблемам соціальної сфери в Італії приділяється більше уваги. Поштовхом для змін у системі соціального захисту стало посилення

європейської інтеграції, що має на меті зближення соціально-економічних показників держав-учасниць ЄС.

На сьогоднішній день система соціального захисту Італії характеризується переліком невирішених питань. Зокрема країна залишається розділеною на промислово розвинені центральні та північні регіони Мілан-Турин-Генуя та відсталий в економічному плані південь [2, с. 79]. Італійська соціальна система характеризується низьким рівнем захисту від ризиків людей, позбавлених з різних причин доходів. Ще однією особливістю є асиметрична структура соціальних витрат. Серйозною проблемою, що обмежує діяльність влади в соціальній сфері є державна заборгованість Італії. Крім того, характерним для Італії є найбільший в Західній Європі сектор тіньової економіки.

Сучасні моделі соціальної політики відрізняються рівнем втручання держави в соціально-економічну сферу суспільства та ступенем соціальної захищеності громадян, забезпеченості свободи соціального вибору в різних верств населення та впливу соціальних процесів на економічний розвиток країни. Однак, незважаючи на суттєві відмінності між моделями соціального захисту, представленими на території ЄС, в XXI столітті спостерігається зближення соціальної політики в різних країнах. Це обумовлено розумінням європейських лідерів необхідності вироблення концептуального підходу, що зможе стати основою єдиної соціальної політики країн ЄС.

Соціальна сфера України на сьогодні лишається слабо розвиненою. В умовах соціально-економічної кризи посилюються негативні тенденції в усіх сферах життя суспільства. Загальний низький рівень життя, прогресуюче безробіття, демографічна криза, соціальна незахищеність більшої частини населення становлять реальну загрозу національній безпеці. Серйозною проблемою лишається безробіття, особливо серед осіб до 29 років, внаслідок чого економічно активні громадяни масово емігрують. Значного поширення набувають алкоголізм, наркоманія, туберкульоз, СНІД.

Досвід розвитку країн ЄС доводить, що соціальна орієнтовна політика не може існувати, не спираючись на економіку країни. Тобто для забезпечення високого рівня соціальної захищеності необхідно реально оцінити потреби населення і раціонально перерозподіляти кошти бюджету. Збільшення кількості робочих місць, належне медичне обслуговування, підвищення заробітних плат та пенсій, зменшення

деформації в доходах населення позитивно вплине на рівень життя суспільства, що зменшить показники бідності в країні [3, с. 6].

Перш за все, соціальна та економічна політика країни має орієнтуватися на людину. Тож реформування пенсійної та медичної сфери тривалий час було нагальним питанням.

11 жовтня 2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій». Починаючи з жовтня відбувається перерахунок пенсій, внаслідок чого їх розмір збільшився. З 2018 року, в Україні зростає страховий стаж, необхідний для виходу на пенсію за віком. У 2019 році планується запровадження накопичувальної пенсійної системи, що передбачає сплату громадянами персональних внесків окремо від єдиного соціального внеску. Крім того, передбачена змога користуватися послугами недержавних пенсійних фондів, що пропонуватимуть добровільну накопичувальну систему. Також скасовано спеціальні пенсії для суддів, науковців, держслужбовців та інших категорій громадян [4].

Також варто відмітити початок медичної реформи, покладений 19 жовтня 2017 року Верховною Радою, шляхом ухвалення Закону «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» [5]. Тепер, українцям необхідно обрати сімейного лікаря і підписати з ним декларацію. Всі медичні послуги поділено на дві категорії: безкоштовні (за рахунок держави) та платні. Як зазначають в Міністерстві охорони здоров'я медична реформа дасть лікарям свободу працевлаштування та справедливі умови праці, а пацієнту – право самостійно обирати медичний заклад та лікаря.

Варто зазначити позитивну оцінку вищезазначених реформ з боку ЄС. Так, у звіті Європейської служби зовнішньої дії та Єврокомісії зазначено, що реформаторська політика в Україні демонструє прогрес, адже впровадження структурних реформ спричинило позитивні зміни у економічній та соціальній сфері, незважаючи на внутрішні та зовнішні виклики [6].

Тож на сьогодні першочерговим завданням державної політики у соціальній сфері повинно стати гарантування соціальних цінностей, створення функціонуючої ринкової економіки, яка здатна конкурувати на міжнародній арені та забезпечення політичної стабільності. Лише за таких умов можна досягти благополуччя для населення та вступу до ЄС.

Серед населення поширена думка, що вступ до Європейського Союзу забезпечить життя високого рівня. Проте, членство в ЄС – не причина

позитивних змін, а наслідок. Необхідно усвідомлювати, що це досить тривалий процес, адже неможливо за короткий час досягти рівня розвинених країн світу, проте, головне мати це за мету та діяти. Тож доцільно створити власну модель соціального захисту з врахуванням історичних та національних особливостей України, при цьому звертаючись до досвіду країн Європи.

Список використаних джерел

1. Крюков О. І. Соціальна забезпеченість населення як чинник побудови соціальної держави: Україна та європейський досвід // Державне будівництво. – 2009. – № 2.

2. Нікілева Л. О. Порівняльна характеристика фінансових моделей соціального забезпечення та захисту населення в Україні і світі // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – № 3(48).

3. Ситар Л. Й. Сучасний стан та проблеми розвитку соціальної сфери України // Ефективна економіка економіка. – 2015. – № 4.

4. Пенсійна реформа: що втратили і здобули (інфографіка) // Ділове Інтернет видання Конкурент. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/20109/pensijna-reforma-scho-vtratili-i-zdobuli-infografika.html>.

5. Верховна Рада ухвалила проект закону «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» // Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20171019_a.html.

6. У ЄС позитивно відзначили реформи та закликали пришвидшити їх імплементацію // Прямий. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://prm.ua/u-yes-pozitivno-vidznachili-reformi-v-ukrayini-ta-zaklikali-prishvidshiti-yih-implementatsiyu/>.